

Feesten. *De Reformatie*, 19 april 2013, 332-333.

Vorig jaar omstreeks deze tijd schreef ik in deze rubriek over vasten. Aanleiding was de zogenaamde veertigdagentijd, de periode voorafgaand aan Pasen. De farizeeën vroegen Jezus waarom de leerlingen van Johannes de Doper wel vastten, maar die van Jezus niet (Luc. 5: 33). De vraag van de farizeeën heeft een diepere laag: hoe sta je als leerling van Jezus in het leven?

Ik schreef toen dat vasten een belangrijk en blijvend hulpmiddel kan zijn in het leven met God, ook voor leerlingen van Jezus. Je vindt dat terug in de Bijbel. De apostelen hebben gevast na Pinksteren (Hand. 13:2). Jezus zelf gaf zijn leerlingen onderwijs over bidden en vasten: 'wanneer jullie vasten...' (Mat. 6:16). Vasten is niet alleen voor gelovigen van elders of van vroeger maar ook voor gelovigen van hier en nu, tot de dag waarop Jezus terugkomt. Dan wordt er niet meer gevast.

Verdriet en vreugde

De vraag van de farizeeën werd mede ingegeven door de reputatie van Jezus en zijn leerlingen. Zij stonden namelijk bekend als echte feestgangers terwijl de farizeeën wekelijkse vastendagen in acht namen. Jezus gaf als antwoord dat bruiloftsgasten nu eenmaal niet vasten in het gezelschap van de Bruidegom. Later zullen zij, de leerlingen, dat wel doen, wanneer de Bruidegom, Jezus, van hen zal worden weggenomen – een verwijzing naar de dagen van Jezus' arrestatie, lijden en sterven. In dit verband is vasten een uitdrukking van verdriet, schrik en ontreddeiding.

Daarna zou het Pasen worden, opnieuw een tijd van eten, drinken en vrolijk zijn. Sinds die eerste Paasdag herkennen gelovigen zowel het verdriet als de vreugde in het leven met God, hoewel de blijdschap overheerst (Fil. 4:4). Het is Pasen geweest, het nieuwe leven is begonnen. Tegelijk ervaren wij ook: het nieuwe leven is nog niet volmaakt. Paulus schrijft er indringend over in zijn brief aan de Romeinse christenen: wij hebben als voorschot de Geest ontvangen, maar zuchten in onszelf in afwachting van de openbaring dat wij kinderen van God zijn, de verlossing van ons sterfelijk bestaan (Rom. 8:23).

Veertig sobere dagen

De afwisseling van vasten en feesten is dus een kwestie van timing. Op vrolijke momenten is het gepast om te feesten. Op verdrietige momenten wordt er gevast. De vraag kan dus met evenveel recht worden omgekeerd. Niet: weten we nog wat vasten is?, maar: weten wij eigenlijk wel wat feesten is?

Jezus en zijn leerlingen wisten het wel, maar wij, weten wij het ook? Het is tegenwoordig gangbaar geworden om veel aandacht te besteden aan de veertig dagen voor Pasen, met behulp van leesroosters, sobere bijeenkomsten en soms ook vasten. We denken na over zelfverloochening en concentreren ons op de weg van Jezus naar het kruis. Het zwaartepunt ligt op de laatste week voor Pasen met als slotakkoord de Goede Vrijdag. Soms vieren kerken dan avondmaal waarbij ernstig wordt teruggedacht aan de dood van onze HEER en reikhalzend wordt uitgezien naar het bruiloftsmaal van het Lam, waar Jezus opnieuw zal drinken van de vrucht van de wijnstok (enkele avondmaalsformulieren combineren hier gegevens uit Openbaringen 19 en Marcus 14).

Veertig uitbundige dagen

Als de veertigdagentijd die aan Pasen voorafgaat voorbij is, vergeten we zomaar dat er een nieuwe veertigdagentijd aanbreekt. De periode tussen Pasen en Hemelvaart omvat óók veertig dagen: veertig dagen waarin het leven volop gevierd moet worden, veertig dagen om nieuwe projecten te beginnen, veertig ochtenden met champagne bij het ontbijt. Een periode die zo ingericht zou kunnen worden dat er uitbundige, feestelijke kerkdiensten plaatsvinden waarin het avondmaal gevierd wordt als de maaltijd van de Gekruisigde die opstond uit de dood, kerkdiensten die gevolgd worden door uitgebreide maaltijden aan lange tafels waarbij iedereen welkom is.

Bijna niemand vraagt vandaag meer hoe het komt dat christenen zo weinig vasten. Mensen vragen eerder: hoe komt het dat jullie zo weinig feesten? Christenen staan niet bekend als uitbundige feestvierders. Maar het evangelie biedt aanleidingen te over om te feesten!

Glimlachen

In de bekende roman *In de naam van de roos* <<einde cursief komt een debat voor over de vraag waarom Jezus nooit gelachen heeft. Die vraag vormt zelfs de inleiding tot de ontknoping van het boek. Jezus zou volgens sommigen niet hebben gelachen omdat lachen te maken heeft met het verlies van controle over emoties. Dan ligt losbandigheid zomaar op de loer. Christenen, zo wordt dan gezegd, zouden moeten leren hun emoties te beheersen. Misschien groeide uit deze houding het ingetogen glimlachen van engelen en heiligen op bekende schilderijen.

Paulus schrijft in zijn brief aan de christenen in Rome dat het koninkrijk van God geen zaak is van eten en drinken, maar van gerechtigheid, vrede en vreugde door de heilige Geest (Rom. 14:17). Zo'n tekst prikkelt, omdat Paulus hier eigenlijk schrijft dat in het koninkrijk van God zowel gevast als gefeest moet worden. Er zijn tijden van vasten, periodes om je opnieuw te concentreren op Gods verzoeningswerk, situaties van intens verdriet of ernstig zoeken naar de wil van God in concrete situaties. Maar er zijn ook tijden om vrolijk feest te vieren.

Verbinding

Zoals in alles is ook hier belangrijk om te zien hoe en waaróm christenen vasten en feesten. Voor wie gelooft, is vasten is geen slaafse verplichting of afslankmethode. Dat moet het ook niet worden. En christelijke feesten zijn wel vrolijk, maar geen ordinaire zuippartijen. De vraag is opnieuw: hoe sta je als leerling van Jezus in het leven?

Paulus schrijft dat christenen door de doop in Christus' dood zijn begraven om door zijn opstanding een nieuw leven te leiden (Rom. 6:4). Daar word ik als gelovige heel vrolijk van. Maar wat is er nu typisch christelijk aan dat nieuwe leven en aan onze feesten? Een antwoord zoek ik in wat ik in het Nieuwe Testament lees over verbinding en gemeenschap. Het nieuwe leven wordt voor een belangrijk deel gevormd door een nieuwe gemeenschap van op zichzelf heel verschillende mensen: mensen van verschillende leeftijden, met verschillende opleidingen en uit diverse sociale milieus; mensen uit verschillende culturen, ziek en gezond, arm en rijk. Dat daar gemeenschap beleefd wordt, is uniek en typisch christelijk.

Ik heb het op verschillende plaatsen meegemaakt: een kerk die een feest organiseert in en om haar eigen kerkgebouw, interculturele ontmoetingen rond maaltijden in een kerkzaal en samen met anderen de handen uit de mouwen steken in een verzorgingshuis, voor een voedselbank of gewoon bij iemand thuis.

Een christen heeft eigenlijk altijd wel een reden voor een feestje: omdat Jezus is opgestaan en het nieuwe leven al is begonnen!